

1. Ulosjättö. Tehtäviitä. / *Første utlevering. Oppgaver.*

Sie häydyt tehdä nämät kolme tehtävää siiheen ko meilä oon ensimmäinen sishäänjättö 12.2. Tehtäviissä oon tärkkeintä, ette freistaat tehdä net niin hyvin ko mahdollista. Kaikkee ei vain saaata heti niin perfektisti osata. Ja muista kans, ette termit oon tyhä apuneuvoi, etkä sie pidä niitten tähden stressata.

Mutta ennen ko alat tekemhään tehtäviitä, se sie häydyt lukkeet Grammatiikista kapittelit 1–3 ja alun kapittelista 4. ”Syntaksii”. Ja sitte sie tietenki häydyt lukkeet ja kuunela meidän Aikamatkan ensimmäistä kapittelii ”Alattihoon”.

Tehtäviitä oon kolme. /

Du skal bli ferdig med disse tre oppgavene til innleveringsdatoen 12.2.. Prøv å gjøre så godt du kan, mer kan vi ikke forvente. Husk også at termene er bare et hjelpemiddel, det er ikke meningen at du skal lære alt på en gang.

Men før du begynner med oppgavene, skal du lese kapitlene 1–3, og i hvert fall første del av kapittelet 4. ”Kvensk syntaks”. Og så må du selvfølgelig lese og høre på vår første læretekst i Aikamatka, dvs. kapittelet ”Alattihoon”.

Det er tre oppgaver:

1. Kunka kainun kielelä tervetelhään? Löydätkö tekstistä ”Alattihoon” tervetellyitä? Tiedätkö vielä muitaki tappoi tervetellä kainun kielelä? Hvordan hilser man på hverandre på kvensk? Hvilke hilsninger finner du i teksten? Kan du flere måter å hilse på?

2. Freistaa löyttäät tekstistä Alattihoon seuraavanlaissii syntaktiita. Siinä tektissä syntaktit oon ushein pitemppii ko näissä esimerkiissä alla. Freistaa kuitenkin nähdä, mikä niitten pohjarakenus oon. Pari esimerkkii riittää joka tappauksesta.

Luje kans vielä Grammatiikin kohta 2.4. ”Syntaktin rakenus ja kapittelista 4. Syntaksii kohdat 4.1. Syntakti ja kohdasta 4.2. Syntaktityyppii kohta 4.2.1. Suorat syntaktityypit./

Prøv å finne følgende typer setninger i teksten Alattihoon. I teksten er setningene ofte lengere enn i eksemplene nedenfor. Prøv allikevel å se hvordan struktur de har. Det er nok å finne et par eksempler av hver setningstype.

Før du begynner med oppgaven, så er det best at du enda en gang leser det som står i avsnittet 2.4. ”Setningsstruktur” under kapittel 2. ”Det kvenske språkets struktur”, og i kapittelet 4. ”Kvensk syntaks” underkapittelet 4.1. ”Hva er en setning” og underkapittelet 4.2. ”Setningstyper” avsnittet 4.2.1. Setningstyper.

2.1. *kO*-kysymyksiitä. Niin ko / *kO*-spørsmål. F. eks.

Lähdetkö sie myötä Aikamatkale?
Oonko kainun kieli soma kieli?

2.2. Kysymyssanakysymyksii. Niin ko / Setninger som begynner med et spørreord. F. eks.

Kuka istuu tässä lomassa?
Mihiin met lähdemä?

2.3. Lokaattii-syntaktiita. Niin ko / Lokasjonssetninger. F. eks.

Nilla oon Alattiossa.
Annan Kaisa istuu aikamasiinissa.

2.4. Eksistenssi-syntaktiita. Niin ko / Eksistens-setninger. F. eks.

Alattiossa assuu kainulaissii.
Laattiila oon hiettaa.

2.5. Omistus-syntaktiita. Niin ko / Eierkonstruksjoner. F. eks.

Nuutila oon emäntä.
Minula oon paljon kallaa.

2.6. Predikattii-syntaktiita. Niin ko / Predikasjonssetninger. F. eks.

Mie olen Annan Kaisa.
Kainulaiset oon sepät ihmiset.

2.7. Liike-syntaktiita. Niin ko / Bevegelsessetninger. F. eks.

Met lähdemä aikamatkale.
Nilla tuli Tukholmasta.
Ensistä met kävimä Jovensuussa.

3. Ajattele ette sie kohdattelet aika-avaruudessa jonkun kainulaisen. Sie halluut opastuut hänen kans. Mitä tet puhutta? Kirjoita pikku tarina, jossa oon noin 100 sanaa. /

Forestill deg at du møter en kven og vil bli kjent med han/henne og snakke kvensk. Hva vil dere si og snakke om? Skriv på kvensk en liten fortelling på ca 100 ord.

Toinen ulosjättö / *Andre utlevering*

Tehe seuraavat kolme (3) tehtävää. Tehe niin hyvin ko saatat!

Gjør følgende tre(3) oppgavene. Gjør så godt du kan!

1. Luje vielä uudesti Aikamatkan kapittelit 1 ja 2. Haje siitä semmoiset

1. Les på nytt kapitlene 1 og 2 i "Aikamatka". Finn der

1a. substantiivit eli sanat, jotka refereerataan terenkiin eli erilaishiin paikhoin,

1a. slike substantiver, som refererer til terreng eller forskjellige sted, f.eks.

"fjell", "strand", "elv", "by" osv.

1b. substantiivit eli sanat, jotka refereerataan erilaishiin huonheishiin eli pytinkhiin ja sen oshiin,

1b. substantiver, som refererer til forskjellige bygninger eller deler av dem,

f.eks. "hus", "rom", "vegg" osv.

1c. verbit, jotka refereerataan olemisheen (lokattii- eli eksistenssisyntaktiissa) tahi liikkumisheen (liikesyntaktiissa) (katto kans vielä Grammatiikin kapittelista 4),

1c. verb, som refererer til det å være et sted (lokasjon, eksistens) eller å bevege seg fra sted til sted (bevegelse), f. eks. "færdes", "komme", "fly", "reise",

"gå" osv; se også i kapittel 4 i Grammatikken,

1d. substantiivit, jotka refereerataan kulkuneuvhoin. Oletko jo huomannu, ette ko kuljethaan kulkuneuvola, se käytethään adessiivii? Niin ko

1d. substantiiver, som refererer til fartøyer/måter å færdes på, f. eks.

"reinsdyr", "bil", "tog", "tidsmaskin" osv. Du har vel lagt merke til at når det er snakk om måten å færdes på, bruker vi adessiv (la ~ lla). F. eks.

Mie	lähden	aikamasiinilla	Alattihoon.
PRON[sg1p]	V[sg1p, prees.]	N[sg.adess.]	N[sg.illat.]
'Jeg	drar	med tidsmaskin	til Alta.'

Nilla	ajoi	porola	Kaaresuanthoon.
N[sg.]	V[sg3p, pret.]	N[sg.adess.]	N[sg.illat.]
'Nilla	kjörte	med reindyr	til Kaaresuanto.'

Met	lennämä	flyyilä	Perunhaan.
PRON[p11p]	V[p11p, prees.]	N[sg.adess.]	N[sg.illat.]

`Vi                    flyr                    med fly                    til Bergen.`

Tet tulitta raidola Tukholmhaan.
PRON[pl2p] V[sg2p, pret.] N[sg.adess.] N[sg.illat.]
`Dere            kom                    med tog                    til Stockholm.`

Het lähðethiin venheelä rannasta aaphaan.
PRON[pl3p] V[pl3p, pret.] N[sg.adess.] N[sg.elat.] n[sg.illat.]
`De                for                    med båt                    fra stranden    til åpent hav.`

Näitä sanoi (1a, 1b, 1c, 1d) oon tekstiissä koko paljon. Sie häydyt löyttää monta niistä kaikista joukoista!

Slike ord (1a, 1b, 1c, 1d) fins det ganske mange av i teksten. Så du må finne flere av dem i hver undergruppe.

2. Kirjoita preesensissä tarina (noin 150 sanaa), jossa sie käytät niitä sanoi, joita sie olet löytäny, ko tehit tehtävää 1. Käytä kuitenkin 20 semmoista sanaa. Sie häydyt kans käyttäät kaikkii persoonapronominiita (*mie, sie, hän/se, met, tet, het/net*) kuitenkin yhden kerran. Lisäksi saatat käyttäät, mitä sanoi halluut!

2. Skriv i presens (nåtid) en liten historie på ca 150 ord. I historien skal du bruke de ordan du har funnet fram, når du arbeidet med oppgave 1. Du må i teksten din bruke minst 20 slike ord. Du må også minst én gang bruke hvert av de personlige pronomene (mie, sie, hän/se, met, tet, het/net). I tillegg kan du selvfølgelig bruke de ordan du selv ønsker!

Jos sie kuitenka et halluu kirjoittaa tarinaa, se sie saatat kans muutoin kirjoittaa 20 semmoista syntaktiita, joissa essiintyy nuoita sanoi ja syntaktikaavoi.

Hvis du av en eller annen grunn ikke ønsker å skrive en historie, men heller vil skrive usammenhengende setninger, så kan du gjøre det også. Da må du skrive minst 20 av dem.

Parempi oon kuitenkin kirjoittaa tarina! Silloin sie muistat sanat ja syntaktirakenukset paremin!

Jeg vil allikevel anbefale dere å skrive en historie. Sammenhengende tekst gjør det lettere å huske ord og setningskonstruksjoner!

3. Freistaa kirjoittaa sama tarina / samat syntaktit preteritissä eli menheessä aijassa.

3. Prøv å skrive den samme historien / de samme setningene i preteritum (fortid).

Ennen ko sie alat kirjoittamhaan tarinaa/syntaktiita, se sie häydyt lukkeet Grammatiikista kapittelin 6 Verbiin morfologista grammatikkii. Älä perusta, vaikka et kaikkee ymmärtäisi. Luje kuitenkin. Ja jos sie mitä halluut kyssyyt, se kysy pois vain!

Før du begynner på oppgavene 2 og 3 må du lese kapittelet 5 Verbmorfologi i Grammatikken. Ikke bry deg om hvis du ikke forstår alt. Les likevel! Men hvis det er noe du ønsker å spørre om, så gjør det med en gang!

Muutoinki oon hirmu tähdelistä ja tärkkeetä, ette heti kysyttä, jos oon mitäki epäselvää! Kysykkää Eiralta diskussiin ”Grammatikkii”-foorumissa!

Det er uansett meget viktig at dere med en gang spør hvis der er noe uklart! Spør hun Eira i diskusjonsforumet ”Grammatiikkii”!

Kolmas ulosjättö / *Tredje utlevering*

Tehe seuraavat nelje (4) tehtävää. Tehe niin hyvin ko saatat!

Gjør følgende fire (4) oppgaver. Gjør så godt du kan!

(Huomaa kans, ette Grammatiikkissa oon kapittelissa 5. Verbiin morfologista grammatiikkii nelje uutta kappaletta, jotka käsitelhään tempuksiita (perfekti ja pluskvamperfekti) ja moduksiita (kondittiinaalii ja imperatiivii). 5. kapittelhiin oon kans tehty sanalista, jossa oon kaikki sen kapittelin esimerkkiin ja tabeliitten verbit ja verbihaamut ja kans merkitykset ruidaksi. Katto sitä listaa. Sitte sie löydät grammatiikkimapista kans semmoisen dokumentin, jossa oon lista kaikista grammatiikin kahdeksan kapittelin tabeliista. Sen listan kans oon samhaan kovottu kaikki nämät tabelit, se sinun oon helppo siitä aina kattoot, minkälaiset haamut eri sanoila oon. Kaiken tämän sie löydät Grammatiikkimapista. Nämät uudet assiit oon kaikki tyhä vain kainun kielelä, mutta se ei ole vaikke ymmärttää, ko tabelithan oon samat kaikila kielilä. Ja termitki oon kohta samat kainuksi ja ruidaksi.

Legg også merke til at i Grammatiikkii (den kvenske versjonen av grammatikken) fins det kapittel 5. Verbiin morfologista grammatiikkii fire nye underkapitler. Disse handler om tempus (perfektum og pluskvamperfektum) og modus (kondisjonalis og imperativ). Jeg har også laget en ordliste over alle verb og verformer (med norsk oversettelse) som forekommer i eksemplene og tabellene i kapittel 5. i grammatikken. Så finner du i grammatikkmappen også en liste over alle eksisterende tabeller i grammatikken. Disse tabellene er siden samlet her i et og samme dokument, og der er det lett for deg å se hvordan de

forskjellige ordtypene bøyes på kvensk. Alt dette finner du altså i grammatikkmappen. Jeg må bare beklage at det ikke har vært mulig å få disse oversatt til norsk. Men tabellene ser jo likens ut på kvensk og på norsk, og termene er jo også nesten de samme uansett språk.)

Tehtävät/Oppgaver

1. Kolmanessa kapittelissa oon paljon sannoï, jotka refereerathan a. sukulaishiin, b. kropinoshiin, c. ihmisen ominaisuukshiin. Luje tekstin tarkasti ja kokkoo sieltä tämmöissii sannoï. Katto, mikä oon niitten nominatiivin singulaarihaamu. Net sie löydät sanalistasta ”Sannoï ja haamui”.

1. I tredje kapittel fins det mange ord, som refererer til a. slektninger, b. kroppsdelar, c. menneskelige egenskaper. Les teksten nøye og plukk ut ordene som refererer til disse ting. Du må også finne nominativ singularis -formen til disse ordene. Den finner du i ordlista ”Sannoï ja haamui”.

2. Sie olet lukenu grammatiikista (kohdasta 2.4.4. Kongruenssi), ette adjektiiviattribuutti oon samassa haamussa ko sen valtasana (luku- ja kaasuskongruenssissa). Niin ko

2. Du har i grammatikken (punkt 2.4.4. Kongruens) lest at adjektivattributtet står i samme form (tall- og kasuskongruens) som dess hovedord. F. eks.

[Pitkälä pojala] oon [pitkät jalat].

[Pitkilä jaloila] oon hyvä kulkkeet [pitkii matkoi].

Luje taas kolmanen kapittelin ja freistaa löyttää tekstistä kahdeksen (8) tämmöistä tappausta, missä adjektiiviattribuutti kongrueeraa valtasanan kans.

Selvitä missä haamussa fraasit oon, ja mikä niitten singulaarin nominatiivihaamu olis (katto taas sanalistaa ”Sannoï ja haamui”). Singulaarin ja pluraalin kaasushaamut näjet tabeliista VI.2 ja VI.3.

Les om igjen det tredje kapittelet og prøv å finne minst 8 slike tilfeller, hvor adjektivattributtet kongruerer med sitt hovedord. Finn ut hvilken form de aktuelle frasene står i og hvordan disse frasene er i nominativ entall (du må igjen se i ordlista ”Sannoï ja haamui”). Kasusbøyningen i singularis og pluralis ser du i tabellene VI.2 og VI.3.

3. Kainun kielen verbiilä oon oma käskyhaamu eli imperatiivi, minkä avula haamustethaan käskysyntaktiita. Niin ko esim. verbistä *lukkeet* saama imperatiivihaamut:

3. De kvenske verbene har en egen befallingsform, nemlig imperativ. F. eks. av verbet lukkeet ’lese’ har vi følgende imperativformer i 3. person, entall og flertall, bekreftende og nektende:

Luje taas kolmanen kapittelin. (Myönteinen sg. 3. persoona.)

Älä luje kolmatta kapittelii. (Kielteinen sg. 3. persoona.)

Lukekkaa taas kolmanen kapittelin. (Myönteinen pl. 3. persoona.)

Älkkää lukekkaa kolmatta kapittelii. (Kielteinen pl. 3. persoona.)

Tämmöisistä syntaktiista luje grammatiikasta kohdasta 2.4.2. kohdan, jossa puhuthaan käskysyntaktiista. Katto kans tabelin V.7 (uuden grammatiikin kapittelissa 5.9.), josta saatat nähdä, kunka tämän imperatiivin haamustethaan. Luje taas kolmanen kapittelin ja kokkoo sieltä imperatiivihaamut. Niitä oon tekstissä koko joukko, singulaarii ja pluraalii, myönteistä ja kielteistä. Katto kans, ette mikä oon niitten verbiin 1. infinitiivi. Sen sie löydät sanalistasta hakusanana.

Om slike setninger kan du lese i grammatikken, punkt 2.4.2. i det avsnittet, hvor det snakkes om befalende setninger. Se også tabellen V.7 (som er en del av avsnittet 5.9. i den nye delen av grammatikken, som dessverre eksisterer bare på kvensk). Der kan du se hvordan denne imperativformen lages. Så skal du igjen lese det tredje kapittelet og finne fram alle imperativformene i kapittelet. Det fins en del av dem i teksten, både i entall og flertall, bekreftende og nektende. Du må også finne ut hvordan den 1. infinitivformen til disse verbene er. Den finner du som oppslagsord i ordlista.

4. Kirjoita tarina eli näyttämäpeli, jossa oon jonku ihmisen (eli elläimen!) syntymäpäivät. Sielä oon koko suku kovossa, oon ämmii ja äijii ja muorii ja faarii ja kaikenlaissii sukulaissii ja krannii. Sie muistelet, ketä ihmissii sielä oon ja minkälaiset het oon. Sie saatat kans muistela, mitä het tehdhään eli puhuthaan eli sanothaan. Käytä tekstissä kaikkii niitä assiita, mitä olet tehtävissä 1–3 kovonu ja selvittäny. Teksti pittää olla noin 150 sanna pitkä.

Skriv en fortelling eller – om du vil – et skuespill som handler om gebursdagsfeiringen til en eller annen. Der er hele slekten samlet, der er det bestemødre og bestefedre, fedre og mødre og all slags slektninger og naboer. Det skal komme fram hvem som er til stede og hvordan de er. Du kan også fortelle hva de gjør og hva de snakker. Du skal i teksten bruke alle de tingene, som du har i oppgavene 1–3 samlet opp og funnet ut av. Teksten skal være på ca. 150 ord.

Neljes ulosjättö / Fjerde utlevering

Tehe seuraavat viisi (5) tehtävää. Tehe niin hyvin ko saatat! Mutta enne ko sie tehet mithään muuta, sie häydyt lukkeet oppimaneuvot eli ”Studieveiledning for Aikamatka”, joka oon kans myötä tässä ”Oppgaver”-mapissa.

Gjør følgende fem (5) oppgaver. Gjør så godt du kan! Men før du gjør noe som helst, må du ha lest ”Studieveiledning for Aikamatka”, som står nederst i denne mappen som heter ”Oppgaver”.

1. Sie näjet, ette neljenessä kapittelissa oon paljon sannoï, jokka referaarathan vaattheishiin. Haje kapittelista ulos kaikki tämmöiset sanat. Ota sitte tekstistä ulos syntaktit, joissa nämät sanat essiinythään ja lissää niitten vaatetsannoin etheen joku passeli adjektiiviattribuutti, jokka muistelee esimerkiksi, ette minkä färinen se vaatetskappalet oon. Muistele kans, mikä oon niitten vaatetsannoin singulaarin nominatiivihaamu.

1. du ser at det i 4. kapittel fins mange ord, som refererer til klær. Plukk ut alle denne typ ord. Ta så fra teksten ut alle setninger med med ord som refererer til klær, og føy til dem adjektivattributter som forteller hvordan disse klærne er, f. eks. av hvilken farge de er. Fortell også hvordan nominativformen til disse ordene er. Gjør f. eks. så her:

Annan Stiinala oon hamet. (Sg. nom. *hamet*)

Annan Stiinala oon pitkä, vihrinen hamet.

Stiinan Leena pani jalkhaan kengät. (Sg. nom. *kenkä*)

Stiinan Leena pani jalkhaan punaiset nahkakengät.

2. Neljenessä kapittelissa oon kans fraasii, jokka muistelhaan aikkaa. Niissä oon kellonaikkoi, viikonpäiviin nimmii, datumiita, kuukaussii ja vuossiiki. Haje esile kaikki semmoiset fraasit ja kirjoita net ylös. Freistaa sitte kirjoittaa seuraavat syntaktit kainuksi. Kirjoita luvutki pukstaaviitten kans. Sie saatat kattoot kans varhaisemp pii kapitteliita, ko niissäki oon aikafraassii.

2. I 4. kapittel fins det mange slags fraser som refererer til tid. Det fins klokkeslett, ukedager, datoer, måneder og årstall. Finn fram alle slike fraser og skriv dem opp. Prøv så å skrive følgende setninger på kvensk. Skriv også tallene med bokstaver. Du kan også kikke på tidligere kapitler, siden der fins det også fraser som refererer til tid.

Vi dro til Kvæningen mandag 5. oktober 2015 kl. 9.30.

De kom fra Sverige lørdag 16. mai 1956 kl. 15.45.

Du har undervisningstime onsdag 1. september kl. 2006 11.15.

Luje kans lukusanoista eli kardinaaleista ja ordinaareista grammatiikin kapittelista 8.

Du må lese kapittel 8. Tallord i grammatikken.

3. Freistaa käänttää ruidaksi 4. kapittelin kaikki kuvatekstet.

Oversett alle billedtekstene i 4. kapittel til norsk.

4. Luje grammatiikista kapittelista 4. Syntaksii kohdasta 4.2.1. Suorat syntaktityypit alakohda 5. Teko. Luje kans kohta 4.2.2. Referatiiviset syntaktit. Niissä kaikissa puhuthaan syntaktityypeistä, joitten kans ushein esiintyy objekti. Se objekti saattaa olla joku nominifraasi [N], niin ko

3. Ta i grammatikken fram kapittel 4. Kvensk syntaks punkt 4.2.1. Direkte setningstyper, og der underpunkt 4. Gjerning. Les dette. Ta også fram punkt 4.2.2. Referative setninger og les det. Alle disse handler om setningstyper som gjerne har et objekt som komplement. Objektet kan være en nomenfrase, f. eks.

[Matin Matti]	teki	[finin aikamasiinin].
---------------	------	-----------------------

N[sg. nom.]	V[tehda]	N[sg. gen.]
-------------	----------	-------------

SUBJ	V	OBJ
------	---	-----

(Syntaktityyppi oon TEKO/Setningsypen er GJERNING)

[Met]	vihhaama	[kruuvatyötä].
-------	----------	----------------

N[sg. nom.]	V[vihata]	N[sg part.]
-------------	-----------	-------------

SUBJ	V	OBJ
------	---	-----

(Syntaktityyppi oon EMOTTII/Setningstypen er EMOSJON)

Se objekti saattaa, ko kysymys oon referatiivisesta syntaktista (*emottii, kognittii, perkeptii eli puhuma-akti*), olla kans sivvulause. Niin ko

Når det dreier seg om en referativ setningstype (emosjon, kognisjon, perkepsjon eller taleakt), kan objektet også være en bisetning. F. eks.

[Stiinan Leena]	muisteli,	[ette hän oon Pajalasta].
-----------------	-----------	---------------------------

N[sg. nom.]	V[muistela]	S[ette-syntakti]
-------------	-------------	------------------

SUBJ	V	OBJ
------	---	-----

(Syntaktityyppi oon puhe-akti/Setningstypen er taleakt)

Objektin kaasuksesta, eli pidätkö sie käyttää nominatiivii (tyhä pluraalissa), genetiivii (tyhä singulaarissa) vai partitiivii (sekä singulaarissa ette pluraalissa), sie saatat lukkeet kans kohdasta 4.4. Muitten komplementiitten kaasuksesta.

I tilfelle objektet er en nomenfrase, kan objektet stå enten i nominativ (flertallsord), genetiv (entallord) eller i partitiv (både i flertall og entall). Om valg av kasus kan du lese også under punkt 4.4. Om kasusformen til andre komplementer.

Haje sitte kapittelista 4. esile syntaktiita, jotka representeerathan näitä eri syntaktityyppejä. Sie löydät sieltä paljon semmoisia, joissa objektina on sivvulause. Mutta haje kans esile semmoisia, joissa on nimenobjekti ja jotka siis on joko **nominatiivi- (?)**, genetiivi tai partitiivihaamussa. Freistakkaa sen jälkehiin selvittää, ette miksi joku objekti on siinä kaasuksessa ko se on.

Finn så i kapittel 4 fram setninger, som representerer disse forskjellige setningstyper. Der kan du finne veldig mange slike som har en bisetning som objekt. Men finn fram også slike som har et nomenobjekt og som da altså står enten i nominativ, genetiv eller partitiv. Prøv deretter å forklare hvorfor et objekt står i den kasusformen det står.

5. Kirjoita pikku tarina eli näyttämäpeli (kuitenki 150 sanaa), jossa sie käytät seuraavii sanoja: *vaatet, housut, hamet, vaatita, rakastat, tykätä, tappaat, nähä, ei, vihrinen, ette, mutta, hiljain, sunnuntai, kello*. Sie tietenki häydyt taivuttaat niitä sanoja niin, ette ne passathan syntaktiin. Ole niin siivo ja pane tekstissä nämät sanat kursivihiin, ette ne on sitte helppo löytää sieltä.

Skriv en liten historie, eller om du vil, et skuespill (minst 150 ord) der du bruker følgende ord: vaatet, housut, hamet, vaatita, rakastat, tykätä, tappaat, nähä, ei, vihrinen, ette, mutta, hiljain, sunnuntai, kello. Du må selvfølgelig bøye ordene slik at får dem til å passe inn i teksten din. Kan du også være så snill at du markerer disse ordene med kursiv (eller en annen passende måte) slik at blir lettere å finne dem igjen?

Viides ulosjättö / Femte utlevering

Tehe seuraavat viisi (5) tehtävää. Tehe niin hyvin ko saatat!
Gjør følgende fem (5) oppgaver. Gjør så godt du kan!

1. Muistele, mitä eläimennimmii (kalloin, kotielläimiitten, villielläimiitten, linttuin jne.) sie tiedät kaimun kielelä. Niitä on ollu jo koko paljon kapitelliissa, mutta jos tiedät muitaki, niin muistele netki. Muistele kans, mitä ne oo ruidan kielelä.

1. Fortell hvordan dyrenavn (fisker, husdyr, villdyr, fugler osv.) du kan på kvensk. Vi har hatt en del av dem allerede i de fem kapitlene våre, men hvis du kan flere, skriv ned dem også. Fortell også hva de heter på norsk.

2. Klikkaa laidala 5b olleevaa kartanon kuvvaa. Sie pääset sishään kartanhoon. Valitte kaksi lommaa, klikkaa niitä ja muistele sitte, minkälaissii mööpeliitä niissä lomissa oon. Mikkä oltais lommiin nimet kainun kielelä?

2. Klikk på bildet av et hus på side 5b. Du kommer inn i huset. Velg to rom og fortell, hvordan møbler du finner i rommene. Hva mener du at rommene kunne hete på kvensk.

3. Viidenessä kapittelissa oon koko paljon nk. verbiin kondittiinaalihaamui. Kondittiinaalin suffiksi oon *is* tahi *isi*, ja se lisäthään verbin vokaalirankhaan. Niin ko

3. I det femte kapittelet fins det ganske mange sk. kondisjonalisformer av verb. Kondisjonalissuffiksen er *is* og *isi*, og den blir føyet til verbets vokalstamme. F. eks.

Mihiin met kottoo lähtisimmä?

Hvor **skulle** vi dra hjemmefra?

Luje grammatiikista kapittelit 5.2. Kainun kielen verbiin tempuksista ja moduksista ylheisesti ja 5.8. Kondittiinaalin haamustus. Katto kans tabeli V.5 Grammatiikin tabelipuodista. Poimi sitte 5. kapittelista kaikki kondittiinaalihaamut (niitä oon koko joukko!) ja muistele, mikä persoonahaamu oon kysymyksessä ja kans, mikä oon verbin 1. infinitiivihaamu (eli sanakirjahaamu).

Les kapittel 5.2. ”Om tempus og modus i kvensk generelt”

i grammatikken. Se også på tabell V.5. i tabellsamlingen vår. Plukk så ut alle kondisjonalisformene fra kapittel 5 (det fins en hel del av dem!) og fortell, hvilken personform det er dreier seg om og hvordan første infinitivform (dvs, oppslagsform) disse verbene har.

4. Tehe preteriti- ja kondittiinaalihaamut (singulaarin 1. ja 3. persoona, pluraalin 2. ja 3. persoona) seuraavista verbiistä: *anttaat, assuut, elläät, pestä, syödä, grillata, vihata, rakastaat, naakkiit, kasuta, tarvita*.

4. Lag preteritum- og kondisjonalisform (entall 1. og 3. person og flertall 2. og 3. person) av følgende verb: *anttaat, assuut, elläät, pestä, syödä, grillata, vihata, rakastaat, naakkiit, kasuta, tarvita*.

5. Kirjoita pikku muistelus (kuitenki 150 sanaa), missä sie käytät jokaisesta 4. tehtävän verbiistä jotaki kondittiinaalihaamuu.

5. *Skriv en liten historie (minst 150 ord), der du bruker en eller annen kondisjonalisform av hvert av verbene i oppgave 4.*

Kuudes ulosjättö / *Sjette utlevering*

Tehe seuraavat nelje (4) tehtävää. Tehe niin hyvin ko saatat!

Gjør følgende fire (4) oppgaver. Gjør så godt du kan!

1. Freistaa käänttää ruijan kielele kuuden kapittelin kuvatekstit, joita oon koko joukko. Muista kans käänttää net teksti, jotka saat esile, ko klikkaat laidan 6c oikkeenpuolista kuvatekstii. / *Prøv å få oversatt billedtekstene til sjette kapittel. Det fins en hel del av dem. Husk å oversette også de tekstene, som du får fram når du klikker på billedteksten til høyre på side 6c.*

2. Kainun kielen verbintaivutuksessa ns. liittohaamuissa valtaverbi oon partisiipin perfektissä – niin ko ussein ruijassaki. Tämmöissii liittohaamui oon
2. *I sk. sammensatte verbformer på kvensk – som oftest også på norsk – står hoved verbet i perfektum partisipp. Det fins følgende sammensatte verbformkategorier:*

1. Kielteinen preteriti, esim. / *Nektende preteritum, f. eks.*

Mie *en lukenu* sitä preivii. Met *emmä lukenheet* sitä preivii.

'Jeg *leste ikke* det brevet.' 'Vi *leste ikke* det brevet.'

Vrt. Mie *lujin* sen preivin. Met *lujima* sen preivin.

Jf. 'Jeg *leste* det brevet.' 'Vi *leste* det brevet.'

2. Indikatiivin myönteinen ja kielteinen perfekti, esim. / *Breftende og nektende indikativ perfektum, f. eks.*

(Myönteinen:) Mie *olen lukenu* sen preivin. Met *olema lukenheet* sen preivin.

(Bekreftende:) 'Jeg *har lest* det brevet.' 'Vi *har lest* det brevet.'

(Kielteinen:) Mie *en ole lukenu* sitä preivii. Met *emmä ole lukenheet* sitä preivii.

(Nektende:) 'Jeg *har ikke lest* det brevet.' 'Vi *har ikke lest* det brevet.'

3. Indikatiivin myönteinen ja kielteinen pluskvanperfekti, esim. /
Bekreftende og nektende indikativ pluskvamperfektum, f. eks.

(Myönteinen:) Mie *olin lukenu* sen preivin. Met *olima lukenheet* sen preivin.

(Bekreftende:) 'Jeg *hadde lest* det brevet.' 'Jeg *hadde ikke lest* det brevet.'

(Kielteinen:) Mie *en ollu lukenu* sitä preivii. Met *emmä olheet lukenheet* sitä preivii.

(Nektende:) Jeg *hadde ikke lest* det brevet.' 'Vi *hadde ikke lest* det brevet.'

4. Kondittiinaalin myönteinen ja kielteinen perfekti, esim. / *Bekreftende og nektende kondisjonalis perfektum, f. eks.*

(Myönteinen:) Mie *olisin lukenu* sen preivin. Met *olisima lukenheet* sen preivin.

(Bekreftende:) 'Jeg *skulle ha lest* det brevet.' 'Vi *skulle ha lest* det brevet.'

(Kielteinen:) Mie *en olis lukenu* sitä preivii. Met *emmä olis lukenheet* sitä preivii.

(Nektende:) 'Jeg *skulle ikke ha lest* det brevet.' 'Vi *skulle ikke ha lest* det brevet.'

Partisiipin perfektin suffiksit oon singulaarissa *nU* (= *nu/ny*), konsonanttirangan *r:n*, *l:n* ja *s:n* jälkhiin *rU*, *lU* ja *sU*. Pluraalissa net oon *nheet* ja *heet*, passiivissa *tU* ja *ttU*. /

Suffiksene til perfektum partisipp er i entall nU (= nu//ny), hvis verbet har en konsonantstamme og den slutter med r, l eller s, blir endelsene rU, lU eller sU. I flertall er suffiksen enten nheet eller heet, i passiv tU ellr ttU.

Katto grammatiikin tabelii V.4 (voit kans kattoo tabeli numero V.6:ta; siinä oon kondittiinaalihaamui). Siinä oon koko joukko verbiin partisiipin perfektin haamui. Funtaaraa, mikä oon näitten verbihaamuin 1. infinitiivihaamu (leksikkohaamu). Funteeraa kans, mihiin verbityypphiin (1–4) mikäki verbi kuuluu. Tehe sitte ittelles tabeli, johon merkittet näitten verbiin 1. infinitiivin ja singulaarin ja pluraalin partisiipin perfektihaamut. /

Se på grammatikktabell V.4 (du kan også se på tabell V.6; der har du kondisjonalisformer). I tabellen fins det en hel del perfektum partisipp -former. Prøv å finne ut, hvordan første infinitiv -formen (dvs. oppslagsformen) til disse verbene ser ut. Prøv også å finne ut hvilken verbtype (1-4) hvert verb hører til. Lag så en tabell, hvor du skriver inn første infinitiv -formen samt perfektum partisipp -formene i entall og flertall for disse verb.

(Sie saatat lukkeet näistä liittohaamuistas kans grammatiikin kohdan 5.6. alla ”Partisiipin perfektin suffiksit” ja ”Partisiipin perfektin haamustus” ja kohdasta 5.7. ”Indikatiivin perfektin ja pluskvamperfektin haamustus” ja kohdan 5.8. alla ”Kondittiinalin perfektin haamustus”. / *Du kan lese mer om danning av perfektum partisipp under punktet 5.6. ”Indikativ preteritum” i underkapitlene ”Nektende preteritum” og ”Strukturen i perfekt partisipp”.*)

3. Tekstissä oon koko paljon semmoissii verbihaamui, jotka oon partisiipin perfektissä. Nouki tekstistä nuoin 15 syntaktii, joissa essiintyy tällöinen verbinhaamu. Funteeraa, mistä taivutuskategoriasta oon kysymys (kielteinen indikatiivin preteriti, myönteinen eli kielteinen indikatiivin perfekti, myönteinen eli kielteinen indikatiivin pluskvamperfekti, myönteinen eli kielteinen kondittiinaalin perfekti). / *I teksten fins det en hel del perfektum partisipp -former av verb. Plukk ut ca 15 femten setninger med en slik verbform. Finn ut hva slags böyningskategori (nektende preteritum, bekreftende eller nektende perfektum, bekreftende eller nektende plukvamperfektum, bekreftende eller nektende kondisjonalis perfektum) det er snakk om.*

4. Kirjoita pienen tekstin (muisteluksen tahi näyttämäpelin tahi minkä halluut), nuoin 150 sanna, jossa sie muistelet säästä. Freistaa saada tekstiin myötä muutamii partisiipin perfektin haamui. Muistele minkälainen sää oon ollu (*tänä vuona, tässä kuussa, tällä viikola, tääpänä*), niin se mennee hyvin. Mutta tehet niin ko tahot! /

4. *Skriv en liten tekst (fortelling, skuespill eller hva du enn ønsker) på ca 150 ord, der du forteller om været. Prøv å få med i teksten også noen perfektum partisipp -former. Hvis du forteller hvordan vær det har vært (tänä vuona, tässä kuussa, tällä viikola, tääpänä), så går det nok bra. Men du gjør som du vil!*

Seittemes ulosjättö / Syvende utlevering

Tehe seuraavat kolme (3) tehtävää. Tehe niin hyvin ko saatat!
Gjør følgende tre (3) oppgaver. Gjør så godt du kan!

1. Freistaa käänttää ruijan kielele seittemennen kapittelin kuvatekstit. / *Prøv å få oversatt billedtekstene til syvende kapittel.*

2. Lujе uudet grammatiikin kohdat 4.2.3. Modaaliset syntaktit ja 5.11. Infinitiiset verbihaamut. Lujе kans vielä kohta 4.2..2. Referatiiviset syntaktit. Sen jälkhiin:

- a. Freistaa seittemennestä (7.) kapittelista löytää syntaktiita, joissa on 1. ja 3. infinitiivin haamui. Nouki tekstistä ulos erityyppisii syntaktiita, joista näitä eri infinitiivihaamui löytyy.
- b. Funteeraa sitte, mistä infinitiivilajista on kysymys, minkälaisesta syntaktityypistä on kysymys ja oonko infinitiivifraasi semmoinen, ette sen saattais kans jättää syntaktista pois, ja syntakti kuitenkin olis täydellinen.
- c. 3. infinitiivin haamuista muistele kans, mikä olis niitten 1. infinitiivin haamu (eli siis sanalistahaamu) ja 1. infinitivitappauksista muistele, minkälainen verbin 3. infinitiivi olis (valitte mikä vain kaasus). /

Les de nye punktene 4.2.3. Modale setninger og 5.11. Infinitte verbformer i grammatikken. Les også enda en gang punkt 4.2.2. Referative setninger.

Deretter gjør følgende:

- a. *Gå til kapittel 7 og finn der setninger med 1. og 3. infinitivformer. Så kan du plukke ut forskjellige typer setninger med infinitivformer.*
- b. *Fortell hvilken infinitivform det gjelder, hvilken type setninger de hører under og om infinitivfraser kan utelates fra setningen uten at setningen blir ufullstendig.*
- c. *Av 3. infinitivtilfeller fortell også hvordan verbets 1. infinitivform ser ut (altså oppslagsformen) og av 1. infinitivtilfeller hvordan verbets 3. infinitiv (du kan velge hvilken som helst kasus) vil se ut.*

3. Kirjoita muisteluksen tahi muun tekstin (nuoin 150 sanaa), jossa käytät seuraaviita verbii: *aikkoot, tahtoot, haluta, saattaat, häyttyyt, olla lupa, alkkaat, heittää, ajatella, tohtiit, päättää, päästä.* /

Skriv en fortelling eller annen tekst (ca. 150 ord) der du bruker følgende ord: aikkoot, tahtoot, haluta, saattaat, häyttyyt, olla lupa, alkkaat, heittää, ajatella, tohtiit, päättää, päästä.

Kahdekses ulosjättö / Åttende utlevering

Tehe seuraavat nelje (4) tehtävää. Tehe niin hyvin ko saatat!
Gjør følgende fire (4) oppgaver. Gjør så godt du kan!

1. Freistaa käänttää ruijan kielele kahdeksennen kapitelin kuvatekstit. / *Prøv å få oversatt billedtekstene til åttende kapittel.*

2. Luje grammatiikin kohta 7.4. Relatiivipronominit. Haje sitte kahdeksennesta kapitelistä esile suunile 15 relatiivisyntaktii (sie näjet, ette kapittelissa oon niitä vaikka kunka paljon!). Syntaktiista häyttyy suunile puolet olla semmoissii relatiivisyntaktiita, jotka alethan pronominila *joka*, ja toinen puoli semmoissii, mikkä alethaan pronominila *mikä*. Katto kans, ette pronominit, jotka sie valittet, oon eri haamuissa eikä tyhä nominatiivissa. Sitte tehe kaksi assiita:

2.a. Katto mikä oon minkäki relatiivisyntaktin korrelaatti ja selitä sitte, miksi toisissa syntaktiissa oon *joka* ja toisissa taas *mikä*.

2.b. Muuta relatiivisyntaktit valtasyntaktiiksi niin, ette relatiivipronominin sijasta käytätki sen korrelaattii. Esim.

(1) Särnilä näkky [vanhaa mies, joka makkaa valkkeitten lakaniitten välissä sängyssä].

a. Pronomini *joka*, sillä ko korrelaatti *vanhaa mies* refereeraa ihmisheen.

b. Särnilä näkky vanhaa mies. *Vanhaa mies* makkaa valkkeitten lakaniitten välissä.

(2) Taittaa olla [sairashuonet tahi joku vanhoittenkoti, missä hän makkaa].

a. Pronomini *mikä*, sillä ko korrelaatti *sairashuonet tahi joku vanhoittenkoti* refereeraa muuhuun ko ihmisheen. (Tässä olis pronomini *joka* yhtä hyvä ko *mikä*.)

b. Taittaa olla sairashuonet tahi joku vanhoittenkoti. Hän makkaa *sairashuonheessa tahi jossaki vanhoittenkodissa*.

Les punkt 7.4. Relative pronomen i grammatikken. Leit så fram ca 15 relativsetninger i kapittele (du vil se at det fins ganske mange av den slags i kapittele!). Se etter at omtrent halvparten av setningene begynner med pronomen joka og halvparten med pronomen mikä. Se også etter at pronomene i de setningene du velger representerer forskjellige kasusformer, ikke bare nominativ. Så skal du gjøre to ting:

2.a. Du skal finne korrelatet for de forskjellige relativsetningene dine, og så forklare hvorfor relativpronomenet i enkelte setninger er joka og i andre mikä

2.b. Så må du forandre relativsetningene til hovedsetninger slik at du i stedet for det relative pronomenet bruker dens korrelat.

F. eks.

(1) Särnilä näkky [vanhaa mies, joka makkaa valkkeitten lakaniitten välissä sängyssä].

a. I setningen ha vi pronomen *joka* , fordi korrelaten *vanhaa mies* refererer til et menneske.

b. Särmlä näkyy vanhaa mies. *Vanhaa mies* makkaa valkkeitten lakaniitten välissä.

(2) Taittaa olla [*sairashuonet tahi joku vanhoittenkoti*, missä hän makkaa].

a. I setningen har vi pronomen *mikä*, fordi korrelaten *sairashuonet tahi joku vanhoittenkoti* refererer til noe annet enn et menneske. (Her ville pronomen *joka* ha vært like riktig som *mikä*.)

b. Taittaa olla *sairashuonet tahi joku vanhoittenkoti*. Hän makkaa *sairashuonheessa tahi jossaki vanhoittenkodissa*.

3. Luje grammatiikista kohta 9.1.1. Komparattii. Haje kahdeksennesta kapittelista ulos komparatiivisten adjektiivien haamut ja muistele,

a. oonko se komparatiivi vain superlatiivi,

b. mikä oon niitten singulaarin nominatiivihaamu, ja

c. mikä oon vastaava komparatoimaton adjektiivi (singulaarin nominatiivi).

Esim.

(1) *nuorempa* a. komparatiivi, b. *nuorempi* b. *nuori*

(2) *kaunhiin* a. superlatiivi b. *kaunhiin* c. *kaunis*

Les punkt 9.1.1. Gradbøyning (komparasjon) i grammatikken. Finn så alle gradbøyningsadjektivene som fins i kapittel 8 og fortell

a. om det dreier seg om komparativ eller superlativ,

b. hvordan nominativ entall –formen er til dette komparerte adjektivet,

c. hvordan det ukomparerte adjektivet ser ut.

F. eks.

(1) *nuorempa* a. komparativ, b. *nuorempi* c. *nuori*

(2) *kaunhiin* a. superlativ b. *kaunhiin* c. *kaunis*

4. Kirjoita pikku muistelus (kuitenki 150 sanaa), missä sinula oon kuitenkin viisi komparatiivista adjektiivii (komparatiivii tahi superlatiivii) ja nelje relatiivisyntaktiita.

5. *Skriv en liten historie (minst 150 ord), der du har minst fem komparerte adjektiver (komparativer eller superlativer) og minst fire relativsetninger.*

Yhdekses ulosjättö / *Niende utlevering*

Tehe seuraavat nelje (4) tehtävää. Tehe niin hyvin ko saatat! Tehe kans viides, jos halluut.

Gjør følgende fire (4) oppgaver. Gjør så godt du kan! Gjør også den femte, hvis du vil.

1. Freistaa käänttää ruijan kielele yhdeksennen kapittelin kuvatekstit. / *Prøv å få oversatt billedtekstene til niende kapittel.*

2. Luje grammatiikin kapittelin 4. Syntaksii alakohdasta 4.2.1. Suorat syntaktityypit kohdat 5. Teko ja 7. Kolmen komplementin syntaktit (uusi kohta!). Näissä kaikissa käsitelään syntaktiita, joissa oon nominiobjekti. Ota sitte kohdasta 7. Kolmen komplementin syntaktit ulos kohdan 7.2. Siirtäminen esimerkkisyntaktit (niitä oon kymmenen) ja
a. muistele, miksi niitten objektit oon siinä haamussa (kaasuksessa) ko net oon ja b. miksi niitten paikkaa merkitteevät adverbialit oon siinä haamussa (kaasuksessa) ko net oon. Esim.

Pekka	siirsi	toolin	siljole.
N[sg.nom.]	V[sg3p]	N[sg.gen.]	N[sg.allat.]
SUBJ	V	OBJ	ADVLI

a. Objekti *toolin* oon genetiivissä, sillä ko 1. syntakti oon myönteinen, 2. aktiviteetti oli valmis eli siitä oon keritty, 3. objekti oon singulaarissa.
b. Adverbialli *siljole* oon allatiivissa (ulkoinen lokaalikaasus), sillä ko tooli siirethään laattiin **pääle**, ei sen sishään.

2. Les punktene 5. Gjerning og 7. Setninger med tre komplement (ny grammatikk her!) under punkt 4.2.1. Direkte setningstyper i grammatikkens kapittel 4. Kvensk syntaks. Disse punktene handler om setningstyper med nomenobjekt. Ta så ut alle eksempelsetninge under punkt 7.2. Flytting (det fins 10 av dem) og

a. fortell hvorfor objektet i setningene står i den kasusformen det står i og
b. hvorfor stedsadverbialet i setningene står i den kasusformen det står i. F.eks.

Pekka	siirsi	toolin	siljole.
<i>Pekka</i>	<i>flytta</i>	<i>stolen</i>	<i>til gårdsplassen</i>
N[sg.nom.]	V[sg3p]	N[sg.gen.]	N[sg.allat.]
SUBJ	V	OBJ	ADVLI

- a. Objektet *toolin* står i genetiv siden 1. setningen er bekreftende, 2. gjerningen er fullført, 3. det er snakk om et objekt i singularis.
- b. Adverbialet *siljole* står i allativ siden stolen blir forflyttet **på** ikke iin i det.

3. Käänä seuraavan pikku tekstin kainuksi. / Oversett til kvensk.

På kvelden ga mora Matti brød og melk. Det var bra, siden Maija hadde stjålet all skolematen fra Matti, og Matti hadde ikke fått noen mat. Matti spiste opp brødet og og drakk opp melken, så sa han god natt til mora og gikk til sengs. I senga tenkte han ennå at i morgen vil han ikke gi noe mat til Maija. Ellers ville de andre elevene anså han for å være gal.

4. Yhdeksennessä kapittelissa puhuthaan paljon kielestä: suomen kielestä, kainun kielestä, meänkielestä. Luje kapitteli tarkasti ja sano sitte, mitä sie ajattelet. Oonko se totta, mitä kapittelissa sanothaan? Ymmärämmäkö met toinen toista Pohjaiskalotilla? Tarvitteeko lapsile opettaat ommaa kieltä? Tahi mitä sie muutoin ajattelet tästä assiista?

Kirjoita pienen esseen (nuoin 150 sanna) tästä teemasta. Tahi jos halluut, saatat kans kirjoittaa dialogin, missä kaksi ihmistä puhuthaan tästä teemasta.

4. I det niende kapittelet er det mye snakk om språk: om finsk, kvensk, tornedalsfinsk eller meänkieli. Les kapittelet nøye og si da hva du syns. Er det snat det som blir sagt i kapittelet? Kan ”finskætta” folk på Nordkalotten forstå hverandre? Er det viktig å undervise unger i deres eget språk? Eller hva du ellers syns om de sakene som blir berørt i kapittelet?

Skriv et lite essay (ca 150 ord) over dette tema. Eller hvis du heller vil skrive en dialog der to (eller flere) mennesker diskuterer denne saken, kan du gjerne gjøre det.

(5. Vapaaehtoinen tehtävä: Meilä oon frontiissa keskustelumapphiin avattu uuden foorumin, missä saatatta puhhuut toinen toisen kans tästä kieliassiista. Siinä saatatta käyttää kans ruidan kieltä.) / Frivillig oppgave: Du kan i

Keskustelu-mappen i frontene finne et nytt forum, der dere kan diskutere innholdet i kapittelet. Der kan dere gjerne også skrive på norsk.)

Kymmenes ulosjättö / *Tiende utlevering*

Tehe seuraavat kolme (3) tehtävää. Tehe niin hyvin ko saatat! / *Gjør følgende tre (3) oppgaver. Gjør så godt du kan!*

1. Tehtävä / Oppgave

Valitte ”Pienen keittokirjasen” reseptiistä kolme (3) ja käännä ne ruotsaksi. Valitte yhden leivän, yhden velliin ja sitte vielä jonkun kolmanen reseptin. / Velg tre oppskrifter fra ”Pieni keittokirjanen” og oversett dem til norsk. Velg ett brød, én suppe og ett tredje oppskrift blant de andre matrettene.

2. Tehtävä / Oppgave

Nyt saat freistata tehdä pienen grammatikaalisen analyysin. Mie olen valinu 10. kapitelin kuvatekstiistä kolme syntaktiita, ja sie pidät: a. muistela minkälaissii syntaktityypii ne representeerathan; b. muistela, minkälaissii syntaktissii funktiita syntaktiitten eri sanoila / fraasiila oon; c. analyseerata morfologisesti syntaktiitten sanat / verbiin liittohaamut. /

Nå får du prøve å lage en liten grammatisk analyse. Jeg har av billedtekstene til 10. kapittel valgt ut tre setninger, og du skal: a. fortelle hva slags setningstyper de representerer; b. fortelle hvordan syntaktiske funksjoner de forskjellige ordene / frasene i setningene har; 3. lage en morfologisk analyse over ordene / sammensatte verbformene i setningene.

Esim. syntaktit / F. eks. setningene

Mutta miepä olenki laittanu sillikryynivellii. Olettako semmoisesta ruvasta ennen kuulheet.

saattaa analyseerata seuraavaan laihiin. / kan analyseres på følgende måte.

Sanat / Ordene	Syntaktityyppi / <u>Setningstype</u>	Syntaktinen funktio /Den	Morfologinen analyysi / Den
-------------------	---	-----------------------------	--------------------------------

		syntaktiske funksjonen	morfologiske analysen
Mutta	Teko / gjerning (Suora lausetyyppi / Direkte setningstype)	Konjunktii / Konjunksjon	Taipumaton / Ubøyelig
mie/pä		SUBJ	Sg. nom. av pron. <i>mie</i> + enklitisk partikkel <i>pä</i>
ole/n/ki		V (predikat)	Akt. ind. pres. sg. 1. pers. av verbet <i>olla</i> ; tilsammen med <i>laittanu</i> akt. indikativ perfektum sg. 1. pers. av <i>laittaa</i> ; + enkl. part. <i>ki</i>
laitta/nu		OBJ	Sg. part. av subst. <i>sillikryynivelli</i>
sillikryynivelli/i.			
Ole/tta/ko		SUBJ (inkludert i verbformen) + V (predikat) tilsammen med <i>kuulheet</i>	Akt. indikat. pres. pl. 2. pers. av verbet <i>olla</i> ; tilsammen med <i>kuulheet</i> akt. indikativ perf. pl. 2. pers. av verbet <i>kuulla</i> ; + enkl. part. <i>ko</i>
semmoise/sta	Perkeptii / perkepsjon (Referatiiven syntaktityyppi / Referativ setningstype)		Sg. elat. av proadjektiven <i>semmoinen</i>
ruva/sta		ADVLI	Sg. elat. av subst. <i>ruoka</i>
ennen		ADVLI	Ubøyelig adv.
kuul/heet?		Se ovenfor <i>oletta</i>	Akt. presens partisipp pl. nom. av verbet <i>kuulla</i> ;

tilsammen med
olettako se
ovenfor.

Sie näjet, ette **syntaktisen alanyysin** tehdhään aina **yhden fraasin** kerrala, mutta **morfologisen analyysin** aina **yhden sanan** kerrala; verbiin liittohaamut analyseerathan kans yhteen (niin ko ylipuolela *olen laittanu* ja *olettako kuulheet*). /

De ser at i **den syntaktiske analysen** blir gjort **frasevis**, mens **den morfologiske analysen** blir gjort **ord for ord**; de sammensatte verbformene blir i tillegg analysert som en helhet (som ovenfor *olen laittanu* og *olettako kuulheet*).

Ennen ko sie alat analyseeraamhaan syntaktiita, luje tästä alta vähän *enkliittisistä partikkeliista*, joista emmä varhemin paljon ole puhunut. / Før du setter i gang med den grammatikalske analysen, les her litt om *de enklitiske partiklene*, som vi ikke har snakket mye om tidligere.

Enkliittisistä partikkeliista ja niitten analyseeraamisesta / Om enklitiske partikler og hvordan de blir analysert

Kainun kielessä oon kans nk. *enkliittisii partikkeliita*, jotka oon sellaisii pikku partikkeliita, jotka kirjoitethaan yhteen sen sanan kans, johon se likimin kuuluu. Tämmöiset enkliittiset partikkelit saatethaan kuitenkin modifiseerata koko syntaktiita. Kainun kielen tavalisimat enkliittiset partikkelit oon seuraavat:/

I det kvenske språket fins det også *enklitiske partikler*, som er slike små partikler som skrives sammen med det ordet de står efter. Slike enklitiske partikler kan likevel være med på å modifisere den hele setningen. De vanligste enklitiske partiklene i kvensk er følgende:

ko, kö, joka liitethään syntaktin ensimmäisheen sanhaan ja joka tekkee syntaktista kysymyssyntaktin. Esim. /

ko, kö, som blir føyet til det første ordet i setningen og som gjør at setningen blir til en spørresetning. F. eks.

Tulleeko Mikko huomena kothiin? 'Kommer Mikko hjem i morgen?'
Siekö sielä olitki? 'Var det du som var der?'

ki, joka tavalisesti meinaa sammaa ko adverbii *kans*. Esim. /

ki, som vanligvis betyr det samme som adverbet *kans*, altså 'også'. F. eks.

Mikkoki tullee huomena kothiin. 'Også Mikko kommer hjem i morgen.'

khaan, khään, joka oon *ki*-partikkelin kielttäävä parallelli, ja jota sitte käytämä kielttäävissä syntaktiissa. Esim. /

khaan, khään, som er den nektende parallellen til *ki*. Den brukes i nektende setninger og oversettes som regel med *heller* til norsk. F. eks.

Mikkok**khaan** ei tule huomena kothiin. 'Ikke heller Mikko kommer hjem i morgen.'

pa, pä, joka vahventaa syntaktin merkitystä ja käytethään ushein huudatuksissa. Esim. /

pa, pä, som forstreker setningens betydning og brukes ofte i utrop. F. eks.

Olet**pa** sie kaunis tääpänä! 'Hva du er vakker i dag!'

han, hän, jolla oon monenlaissii funktiita. Se saattaa tehdä, ette met emmä ole oikhein sikkarit, oonko assiin tila niin ko syntaktissa sanothaan, ja tekkee syntaktista kohta kysymyssyntaktin, tahi sitä saattaa käyttää kans huudatuksissa. Esim. /

han, hän, som har mange slags funksjoner. Den kan forårsake at setningen får en tvilede betydning og at den blir nesten som en spørresetning. Den kan også brukes som et forsterkene element i utropssetninger. Da oversettes den gjerne med *jo* til norsk.

Tuleth**an** sieki myötä aikamatkale? 'Du kommer vel du også med på tidsreisen.'
Pekkah**an** se sieltä tullee! 'Det er jo Pekka som kommer der!'

Nämät enkliittiset partikkelit häyttyy morfologisessa analyysissa analyseerata eriksheen sanan muusta morfologisesta analyysista. /

Disse enklitiske partiklene skal ikke analyseres sammen med resten av ordet, siden de ikke er en del av selve ordformen.

Analyseeraa nyt seuraavat syntaktit niin ko ylipuolela oon neuvottu. /
Analyser nå følgende setninger etter de instruksene du har fått ovenfor.

Nämäthän oonki viinimarjoi, ja net oon makkeet!

Het panthiin pöydäle erilaissii astiita.

Kaffijuuston syödhään kaffin seassa tahi marjoin kans.

3. Tehtävä

Sie piđät (tahi piđit) piđot. Muistele kainuksi (kuitenki 150 sanna), minkälaiset piđot sie piđät (tahi piđit), kukka sielä oon (olthiin) vierhaana ja mitä sielä syödhään ja juodhaan (tahi syöhiin ja juothiin). Jos sie et tahdo muistele omista piđoista, se muistele jonkun muun piđoista. Sie saatat kirjoittaaat kans näyttämäpelin, jos niin tahdot. /

Du skal ha (eller hadde) et gjestebud. Fortell på kvensk (minst 150 ord) hvordan gjestebud du vil ha (eller hadde), hvem du har (hadde) som gjester og hva der spises og drikkes (eller ble spist og drukket). Hvis du ikke har lyst til å fortelle om din egen fest, så kan du gjerne fortelle om en fest en annen skal ha (eller har hatt). Du kan også skrive et skuespill hvis du har lyst til det.